

تحليل وضعيت

كانون فرهنگي - حمايتي كودكان كار (كوشا)

مهري 89 تا مهري 90

مجري طرح

كانون فرهنگي - حمايتي كودكان كار (كوشا)

فهرست

1. مدت زمان اجرای طرح 1
2. مکان اجرای طرح 1
- 1.2. مختصات جغرافیایی 1
- 2.2. تاریخچه 1
- 3.2. اماکن فرهنگی، تفریحی و مذهبی محله 3
- 4.2. ساختار جمعیتی محله 3
- 5.2. بافت شهری محله 4
- 6.2. معرفی عمارت دبیرالملک 5
3. مجری طرح 5
- 1.3. کارآفرینی برای زنان و دختران جوان 6
- 2.3. آموزش 6
- 3.3. پژوهش در حوزه کار کودک 7
- 4.3. برنامه‌ریزی آموزشی 7
- 5.3. روابط عمومی و تبلیغات 7
- 6.3. سلامت و بهداشت (جسمانی و روانی) 8
- 7.3. واحد حقوقی 8
- 8.3. مالی و حسابداری 8
4. وضعیت گروه هدف 9
- 1.4. ویژگی‌های گروه هدف 9
- 2.4. مشاغل گروه هدف 10
- 1.2.4. کودکان 10
- 2.2.4. مادران 10
- 3.4. مشکلات گروه هدف 10
- 1.3.4. کودکان 10
- 2.3.4. زنان 13
5. نیازهای گروه هدف 14
- 1.5. کودکان 14
- 2.5. زنان 14
6. اقدامات انجام شده در این طرح 15
- 1.6. آموزش 15
7. موانع و مشکلات 22
- 1.7. مسائل درونی 22
- 1.1.7. کمبود فضای آموزشی 22
- 2.1.7. کمبود نیروهای متخصص در حوزه کودکان 22

22	2.7. مسائل بیرونی	22
22	1.2.7. بافت مذهبی - سنتی محله	22
23	2.2.7. تغییر کاربری محله	23
23	3.2.7. درگیری با سازمان‌های دولتی و نیمه‌دولتی	23
24	4.2.7. مسائل مربوط به تبعیض قومی و جنسی	24
24	8. راهکارها	24
24	1.8. انعطاف‌پذیری زمانی و مکانی	24
24	2.8. برنامه‌ریزی آموزشی	24
25	3.8. آموزش مردان محلی	25
26	4.8. تلاش در جهت مقابله با انواع تبعیض‌ها	26
26	9. برنامه‌های آینده:	26
26	1.9. بازنگری و تقویت شیوه‌های آموزشی	26
26	2.9. برگزاری کارگاه‌های آموزشی	26
26	3.9. افزایش مسئولیت‌پذیری اجتماعی کارفرمایان	26
26	4.9. گسترش کارآفرینی	26
27	5.9. افزایش فعالیت‌های برون محله‌ای	27
27	6.9. گسترش سفرهای میدانی	27

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

1. مدت زمان اجرای طرح

این طرح از ابتدای مهرماه 89 تا مهرماه 90 آغاز گردید. یادآوری می‌کنیم طرح سوادآموزی از ابتدای فعالیت کانون در دستور کار این مجموعه بوده‌است اما از سال 88 با مجوز بافیا و حمایت یونسف این طرح هدفمند و برای سال دوم و سوم نیز تمدید شد.

2. مکان اجرای طرح

طرح سوادآموزی در عمارت دبیرالملک واقع در محله امامزاده یحیی اجرا می‌شود.

1.2. مختصات جغرافیایی

محله‌ای که امروزه تحت عنوان امامزاده‌یحیی شناخته می‌شود از شمال به خیابان امیرکبیر، شرق به خیابان ری، جنوب به خیابان 15 خرداد و از غرب به خیابان مصطفی‌خمینی می‌رسد.

2.2. تاریخچه

پس از انقلاب 57، بازار شکلی از قدرت پیشین خود را باز می‌یابد، چرا که بازار و بازاریان نیز در فرایند انقلاب نقش عمده‌ای را ایفا نموده‌بودند. ضمن اینکه با بازگشت نهادهای حکومتی مانند نهاد رهبری و نهاد ریاست‌جمهوری به بافت‌های قدیمی‌تر تهران و بخصوص منطقه‌ی 12 به عنوان قلب هویت‌ساز شهر تهران و حوزه‌ی فرهنگی - تاریخی این شهر، توجه به این محلات افزایش یافت. اما پدیده‌ای که به طور مشخص در خلال این سال‌ها به چشم می‌خورد، افزایش نفوذ بازار در بافت مورد مطالعه‌ی این محله است. تبدیل روزافزون بناهای فرسوده‌ی موجود در بافت تاریخی به کارگاه‌ها و انبارهای پشتیبانی‌کننده‌ی فعالیت‌های موجود در بازار، از قبیل فرش، لوازم خانگی و مصالح ساختمانی از جمله تحولات مهمی است که در دوران پس از انقلاب و تا به امروز در این محله رخ داده‌است. به طور کلی

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

بیشترین تاثیرپذیری‌های تحول برانگیز در این بافت تاریخی از مجاورت دیرین این محله با بازار و گسترش نقش و نفوذ بازار در این محله ناشی می‌شود. که این تغییرات و تحولات را به طور کلی می‌توان در موارد زیر خلاصه و تقسیم‌بندی کرد:

- تحت‌تأثیر بازار و به دلیل تبدیل برخی از خانه‌ها به انبار، خانه‌های مسکونی محله به کارگاه‌ها تغییر کاربری یافته‌اند.
- تبدیل شدن محلات مسکونی به کارگاه‌ها و راسته‌های پشتیبان بازار
- تشکیل و تقویت بورس‌ها در لبه‌های خیابان‌های احداث‌شده.
- به‌دلیل تاریخی بودن آن، تغییرات در تک‌بناها و ریخت‌شناسی مسکونی اتفاق افتاده است. به گونه‌ای که ساخت و ساز در این محله در زمان‌های رشد ساخت مسکن، به خصوص در دهه‌های اخیر، موجب شده تا ریخت‌شناسی مسکن محله به شدت تغییر کرده و بافت از درون، ویژگی تاریخی خود را ازدست بدهد. در این محله نفوذ مدرنیته و هم‌جواری خانه‌هایی با ریخت‌شناسی قدیم و جدید را می‌توان در کنار یکدیگر یافت. البته عقب‌نشینی‌های موجود در معابر که بر اساس طرح تفصیلی ملاک عمل صورت گرفته و تغییر یافتن مصالح نما تا حدود زیادی چهره معابر را نیز تغییر داده‌است.
- محله امامزاده‌یحیی دارای محلات کوچکتری در خود بوده است. مانند محله باغ‌پسته، محله میرزا محمود وزیری، گذر نواب و محله تکیه زرگرها. افراد قدیمی که در آن محل زندگی می‌کردند به مناطق اعیان‌نشین مهاجرت کرده‌اند و اندکی از اهالی قدیمی باقی مانده‌اند. ترکیب قومیتی این محله به شرح زیر است:

- بومی تهران 5 درصد
- ترک 5 درصد
- خراسانی 20 درصد
- کرد و لر 35 درصد
- افغان و عرب 35 درصد (قابل ذکر است که در هیچ‌یک از سرشماری‌ها جمعیت افغان‌ها و عرب‌ها در نظر گرفته نشده و این آمار غیر رسمی می‌باشد)

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

3.2. اماکن فرهنگی، تفریحی و مذهبی محله

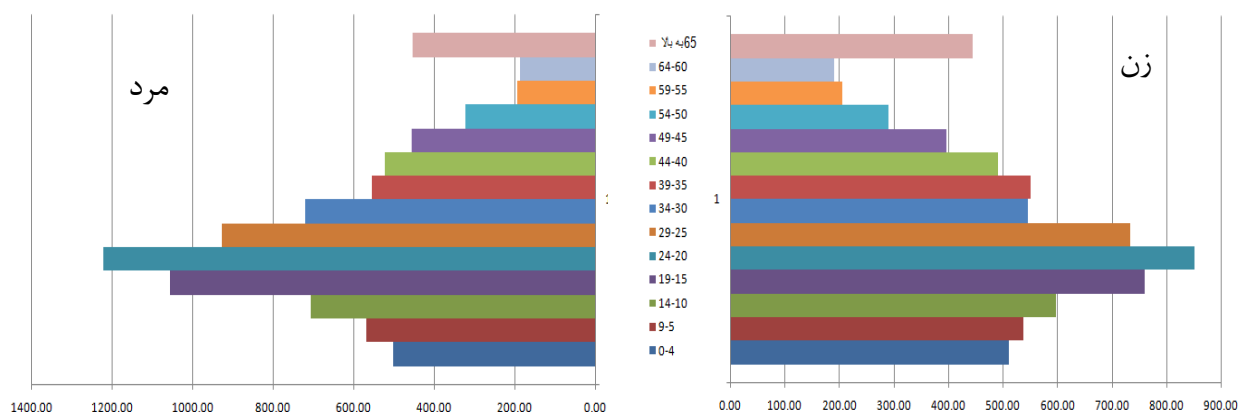
ردیف	نام	تعداد
1	کتابخانه	2
2	خانه فرهنگ	2
3	ان جی اوی حمایت از کودکان کار	1
4	مسجد	12
5	حسینیه	12
6	پایگاه بسیج	2
7	حوزه علمیه	3
8	خانه سالمندان	1
9	مدرسه ابتدایی	2 دخترانه
		3 پسرانه
10	مدرسه راهنمایی	1 دخترانه
		1 پسرانه
11	دبیرستان (دخترانه)	2
12	بوستان	2
13	سالن ورزشی (پسرانه)	2
14	بیمارستان (خصوصی)	1
15	درمانگاه (خصوصی)	1
16	پاساژ خلیج فارس (بورس لوازم خانگی)	

4.2. ساختار جمعیتی محله

وجود اماکن مذهبی فراوان در محله از یک سو و بازار لوازم منزل در سرچشمه و بازار بزرگ با مسافتی اندک از محله، جمعیت روز و شب را متفاوت می کند. جمعیت روز این محله، طبق سرشماری 85، 1500000 نفر و جمعیت شب 700000 نفر است. جمعیت محله جوان است. 60 درصد جمعیت را مردان و 40 درصد را زنان تشکیل می دهند.

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

هرم سنی - جنسی محله امامزاده یحیی

(ماخذ: سرشماری سال 85)

5.2. بافت شهری محله

در کنار خانه‌ها و بناهایی با ارزش تاریخی ویژه که توسط شهرداری بازسازی شده، بافت اغلب خانه‌ها فرسوده است و در هر خانه 5 الی 6 اتاق وجود دارد که هریک از اتاق‌ها متعلق به یک خانواده است. هنوز اداره نوسازی اقدام ویژه‌ای برای بازسازی خانه‌ها و بهسازی معابر نکرده است.

برخی از این خانه‌ها به کارگاه یا انبار کالا مبدل شده است. اغلب کارگاه‌ها به صورت غیرقانونی کار می‌کنند و فاقد استانداردهای اولیه برای کار هستند.

کوچه‌ها و خیابان‌های محله پیچ‌درپیچ و باریک است و به خاطر نزدیکی به بازار سرچشمه محل عبور و مرور وانت و موتورهاست.

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

6.2. معرفی عمارت دبیرالملک

عمارت در ضلع شمالی کوچه فخرالملک واقع است و به همین دلیل حیاط رو به کوچه است و از داخل کوچه و خانه‌های اطراف اشراف به آن وجود دارد. این عمارت سه اتاق و یک آشپزخانه در طبقه بالا دارد و در زیرزمین هم سه اتاق دارد. دو سرویس بهداشتی و یک آشپزخانه در حیاط و اتاق نگهداری تمام اتاق‌های عمارت به حساب می‌آید. عمارت دو حیاط دارد که در یکی از حیاط‌ها سن بزرگی برای نمایش و برگزاری جشن‌ها در نظر گرفته شده است.

ارگان‌هایی چون شوراباری و بسیج پس از بازسازی عمارت دبیرالملک، خواهان آن بودند اما در این رقابت، این کودکان بودند که پیروز شدند و شهرداری این عمارت را به کانون کوشا واگذار کرد. از آن پس همواره این دو ارگان با برچسب‌سازی برای کانون و فعالیت‌هایش تلاش می‌کرد که عمارت را بازپس گیرد.

ویژگی مکانی عمارت به مزاحمت‌های این ارگان‌ها کمک کرده است. همانطور که گفته شد از بیرون داخل عمارت کاملاً دیده می‌شود؛ از جمله اعتراض به تفکیک نشدن کودکان دختر و پسر و نوع فعالیت‌های کانون که در تقابل با نگاه ایدئولوگ و دگم‌اندیش ارگان‌هایی چون شوراباری و بسیج محله است.

3. مجری طرح

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا) موسسه‌ای است غیردولتی، غیرانتفاعی، غیرسیاسی و مستقل که با هدف لغو کار کودک شروع به کار کرد. این کانون حدود 10 سال است در محلات مختلف منطقه 12 فعالیت می‌کند و در سال 87 توانست از بهزیستی و نیروی انتظامی مجوز فعالیت خود را اخذ کند.

ساختار کانون کوشا هیئت‌مدیره‌ای است؛ البته تصمیم‌گیری‌های کانون براساس نظر یک شورایی 10 تا 20 نفره گرفته می‌شود؛ این شورا براساس توافق بین داوطلبین تشکیل شده است و اعضا اغلب مسئول یکی از بخش‌های کانون هستند. بنابراین در کانون تلاش می‌شود ساختار سلسله‌مراتبی از بین برود و تصمیم‌گیری‌ها براساس تلفیقی از دانش و تجربه گرفته شود.

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

بخش‌های مختلف کانون براساس نیاز گروه هدف و تخصص داوطلبان تشکیل شده‌است. مسائل مربوط در هر بخش در جلسات شورا بررسی و تصمیم‌گیری می‌شود؛ این بخش‌ها به شرح زیر می‌باشد:

1.3. توانمندسازی و کارآفرینی برای زنان و دختران جوان

این واحد با هدف توانمندسازی زنان شروع به کار کرده‌است؛ از جمله اهداف دیگر این واحد، استقلال مالی برای زنان، تلاش برای عدالت جنسیتی و جایگزینی کار مادر به جای کار کودک است. این واحد از بخش‌های زیر تشکیل شده‌است:

- خیاطی
- آرایشگری
- تولید محصولات خوراکی خانگی و عرضه آن در نمایشگاه‌های دائمی و فصلی
- کمک گرفتن از زنان و دختران جوان در بخش‌های مختلف کانون به عنوان کادر آموزشی و اداری.

2.3. آموزش

این واحد برای زنان و کودکان بازمانده از تحصیل، کودکان زیر 6 سالی که مادران شاغل دارند و کودکان محله امامزاده یحیی که به مدارس دولتی می‌روند و اغلب کار می‌کنند، در نظر گرفته شده‌است. این واحد شامل بخش‌های زیر است:

- خانه اسباب‌بازی و پیش‌دبستانی برای کودکان 4 تا 6 سال
- سوادآموزی برای کودکان و زنان بازمانده از تحصیل از دبستان تا دبیرستان
- کمک درسی و آمادگی برای کنکور
- آموزش مهارت‌های زندگی
- آموزش موسیقی، زبان انگلیسی، نمایش خلاق و قصه‌خوانی، عکاسی و ...
- تفریحات و گردشگری: سفرهای علمی و تفریحی درون شهری و برون شهری
- بازی و سرگرمی شامل:

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

- بازی در کانون: برای رشد خلاقیت و کسب مهارت‌های لازم
- بازی در میدان تهران: این طرح که هفته‌ای یک بار اجرا می‌شود برای شناسایی مسائل مربوط به کودکان کار در خیابان و همدمی با آنها انجام می‌شود و تا آنجا که بشود این کودکان جذب کانون می‌شوند و در غیر این صورت خدمات موقتی به آنها ارائه می‌شود.

3.3. پژوهش در حوزه کار کودک

شناخت انواع کار کودک و سفرهای دوره‌ای به منظور تحقیق میدانی چه در محله امامزاده یحیی و چه در نقاط دیگر تهران و شهرهای دیگر و تالیف مقالات مختلف در خصوص انواع کار کودک با هدف تولید ادبیات مفهومی در حوزه کودکان کار در دستور کار این بخش است.

4.3. توسعه کانون در شهرهای دیگر

این برنامه با هدف اشاعه و ترویج مسئولیت‌پذیری جامعه نسبت به کودکان کار طراحی شده است. در حال حاضر توسعه در قزوین، مشهد، اراک، اصفهان، شیراز، تبریز و ... در دستور کار این بخش است.

5.3. برنامه‌ریزی آموزشی

این بخش به منظور ارتقاء سطح کیفی آموزش در کانون، طراحی شیوه‌های آموزشی موثر برای ارتباط با گروه هدف و تحلیل وضعیت آموزشی راه‌اندازی شده است. از جمله فعالیت‌های این بخش، برگزاری کارگاه برای مربیان و داوطلبان، زنان و کودکان با موضوعات مختلف است.

6.3. روابط عمومی و تبلیغات

این بخش با هدف افزایش مسئولیت‌پذیری جامعه نسبت به کودکان کار، افزایش تلاش برای لغو کار کودک و همچنین جذب نیروی انسانی – مالی برای تحقق اهداف کانون طراحی شده است. این واحد شامل بخش‌های زیر است:

- انتشار نشریه و بروشور (اطلاع‌رسانی به جامعه مدنی)

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

- ایجاد سایت اطلاع‌رسانی
- همکاری با مراکز مختلف غیردولتی و دولتی مربوط به کودکان (تا جایی که با اصول کانون در تضاد نباشد)
- برگزاری سمینارها و همایش‌های دوره‌ای

7.3. سلامت و بهداشت (جسمانی و روانی)

این واحد با هدف ارتقاء سطح سلامت و بهداشت جسمانی و روانی کودکان و خانواده‌هایشان تشکیل شده است. این واحد از بخش -

های زیر تشکیل شده است:

- آموزش بهداشت مناسب به کودکان و خانواده‌ها
- در نظر گرفتن تغذیه روزانه برای کودکان در کانون
- ارائه خدمات پزشکی (دندانپزشکی، پزشک عمومی، ماما و انواع متخصصان در صورت لزوم)
- مددکاری و نظارت بر وضعیت کودکان در خانه و محیط کار
- مشاوره و روانشناسی

8.3. واحد حقوقی

پیگیری مسائل حقوقی کانون (مجوزها و قراردادهای) و مشاوره و پیگیری پرونده‌های حقوقی گروه هدف از قبیل گرفتن شناسنامه برای کودکان و حمایت‌های حقوقی از زنان در دستور کار این واحد است.

9.3. مالی و حسابداری

جذب کمک‌های مالی و برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی برای بخش‌های مختلف و اختصاص کمک‌هزینه و وام تحصیلی به گروه هدف، در دستور کار این واحد است.

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

4. وضعیت گروه هدف

گروه هدف در این طرح، زنان و کودکان افغان و بدون شناسنامه را شامل می‌شود که در طرح سوادآموزی کانون کوشا شرکت کرده‌اند؛ چه متعلق به محله امامزاده یحیی باشند و چه روزانه از محلات دیگر به این محله بیایند. جامعه هدف ما در اینجا کودکان از 4 تا 18 سال و زنان (بخصوص مادران این کودکان) هستند.

1.4. ویژگی‌های گروه هدف

- نزدیک به 50 درصد کودکان و زنان، محلی هستند و مابقی از خیابان‌های اطراف از قبیل ری، شوش، خراسان، محلاتی، خاوران و ... می‌آیند.
- نزدیک به 80 درصد کودکان کانون، کار می‌کنند یا در معرض ورود به بازار کار هستند.
- نزدیک به 50 درصد کودکان از سن زیر دبستان وارد چرخه کار می‌شوند. دختران اغلب از سن 4 سالگی با کارهای خانه‌داری (نظافت، نگهداری کودکان و سالخوردگان خانواده) و پسرها با دست‌فروشی و بعضاً تکدی‌گری، شروع می‌کنند.
- نزدیک به 90 درصد کودکان افغان فاقد برگه هویت هستند و دائماً در معرض تهدید نیروهای امنیتی و بلاتکلیفی به سر می‌برند. نزدیک به 20 درصد کودکان ایرانی نیز فاقد شناسنامه هستند که پیامد آن وضعیت بیمه و تحصیل نامشخص آنهاست.
- در منطقه امامزاده یحیی کودکان حاصل از صیغه و یا کودکانی با پدران نامشخص زیاد دیده می‌شوند که اگر این فرزندان، دختر باشند ممکن است به همان سرنوشت مادران خود دچار شوند یعنی یا کارگران جنسی شوند و یا کودکان متاهل که هر دو را می‌توان یکی قلمداد کرد. و اگر پسر باشند از سنین کودکی وارد چرخه کار می‌شوند و نداشتن برگه هویت عاملی می‌شود برای سوءاستفاده از این کودکان در جامعه.
- نزدیک به 80 درصد گروه هدف را مهاجران داخلی (کرد، لر، ترک و سیزواری و ...) و خارجی (افغانی، پاکستانی و عرب) تشکیل داده‌است.
- 90 درصد جمعیت گروه هدف از لحاظ وضعیت معیشتی زیر خط فقر هستند (درآمد خانوادگی کمتر از 200 هزار تومان در ماه)

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

نزدیک به 70 درصد خانواده‌ها، 5 نفر به بالا هستند که در خانه‌های کوچک شامل یک اتاق و سرویس بهداشتی مشترک با سایر همسایه‌ها زندگی می‌کنند.

2.4. مشاغل گروه هدف

1.2.4. کودکان

- کار کارگاهی (سراجی، خیاطی و ...)
- کار خانگی به همراه خانواده (برس‌سازی، آلبوم‌سازی، جارو بافی، نصب نگین، ساخت بدلی‌جات و کلیپس مو و بسته‌بندی قند، ادویه‌جات، لباس‌زیر، جوراب، شال و روسری)
- کار خانه‌داری (اغلب دختران درگیر این نوع کار هستند که شامل نظافت و نگهداری از کودکان و سالمندان خانواده می‌شود).
- کار در خیابان (تکدی‌گری و فروش فال، گل، اسکاچ، دستمال، آدامس، بیسکویت و ...)

2.2.4. مادران

- خانه‌داری
 - نظافت منزل و راه پله؛ که غالباً کودکان نیز درگیر این کار می‌شوند.
 - نگهداری از کودکان و سالمندان
 - کار در آشپزخانه کانون
- کار در تولیدی‌ها، چرخ‌کاری، سوزن‌دوزی، منجوق‌دوزی، دوخت سرویس آشپزخانه، بسته‌بندی انواع کالاها

3.4. مشکلات گروه هدف

1.3.4. کودکان

- کار اجباری

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

کار کودک بزرگترین خشونت است که به کودکان تحمیل می‌شود و انواع خشونت‌های پنهان و آشکار را نیز سبب می‌شود؛ ساعات کاری طولانی، بی‌توجهی و غفلت خانواده، کارفرما و یا جامعه اطراف کودک نسبت به وضعیت وی، تغذیه نامناسب، تجاوز، خشونت کلامی و تحقیر انواع مسائلی است که کودک در ضمن کار با آن روبرو می‌شود که متناسب با کارش طیف وسیعی از مشکلات را برای آنها ایجاد می‌کند.

- سوءاستفاده جنسی

که اغلب در خانواده، فضاهای ناامن شهری (که در این محلات زیاد است) و محیط کار کودک رخ می‌دهد.

- مشاهده انواع خشونت

در این محلات به سبب تعارضات قومیتی و ملیتی، همواره کودکان در خانه، محیط کار و مدرسه شاهد خشونت‌های کلامی، جنسی و جسمی هستند.

- برچسب‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی

سیاست‌گذاری دولت که مبتنی بر توهم توطئه و مبارزه با تهاجم کشورهای دیگر است، کودکان را نیز چون دشمنی می‌پندارد که برهم‌زننده نظم‌اند و طبق گفته‌های برخی مقام‌های رسمی (نماینده مجلس) دست‌نشانده حکومت‌های استعماری. در این میان با مطالعه متون دانشگاهی و ژورنالیستی آنچه از کودک کار مورد توجه قرار می‌گیرد صرفاً نگاهی آسیب‌شناسانه و یا ترحم برانگیز است که پدیده کار کودک را ناشی از یک خانواده آسیب‌دیده می‌داند. در این میان مسئول اصلی آسیب‌ها خود کودک و خانواده‌اش به حساب می‌آیند و عوامل اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی به وجود آورنده کار کودک همچنان پنهان می‌مانند؛ از سوی دیگر در جامعه کودک کار مترادف با بزهکار است.

- بی‌توجهی و غفلت

بی‌توجهی هم از طرف خانواده، کارفرما، جامعه و مراکز چون بهزیستی، شهرداری و پلیس، به کودکان تحمیل می‌شود و با سلب مسئولیت از خود، وضعیت کودکان روز به روز بحرانی‌تر می‌شود.

- بلاتکلیفی

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

اغلب کودکان گروه هدف ما مهاجرین افغان هستند که یا از طرف دولت همواره مورد تهدید قرار می‌گیرند و یا از طرف جامعه مدنی و این باعث می‌شود که میان ماندن و رفتن، پادروها بمانند و در انتظار امنیت، چشم به دهان خانواده، دولت میزبان و جامعه بدوزند. کودکان ایرانی گروه هدف وضعشان از این هم بدتر است چراکه پدرانشان روزگاری کلان‌شهر تهران را پارادایز خود دیده‌اند و از روستاهای خود به اینجا آمده‌اند و اکنون همه‌چیز خود را در این چاه ویل از دست داده‌اند و با نوسان سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی دولت‌ها، به‌ناچار دوباره عزم رفتن می‌کنند؛ آمار مهاجرت کودکان از مدرسه کانون به شهرها و کشورهای دیگر، گواه بر آن است.

• مرگ فانتزی

از مسائل ریز اما مهم که در شکل‌گیری شخصیت فردی و اجتماعی کودکان نقش دارد، پرورش تخیل و فانتزی در آنهاست؛ کودکی که از سن پایین ناچار به کار کردن می‌شود آنچنان واقعیت زندگی روزمره احاطه‌ش می‌کند که قادر به تخیل کردن زندگی نیست؛ زندگی همان است که چون پيله‌ای او را در بر گرفته‌است و فرارویش همان است که پدر و مادرش تجربه کرده‌اند؛ پیامد این وضعیت، تثبیت و پذیرش پایگاه اقتصادی و اجتماعی فرد در بزرگسالی و کاهش تلاش وی برای تغییر آن است.

• فقدان برگه هویت و شناسنامه

اکثر کودکان افغان فاقد برگه هویتی هستند و کودکان ایرانی گروه هدف ما نیز به دلایلی که گفته‌شد فاقد شناسنامه هستند (کودک حاصل از صیغه، کودکی که شناسنامه‌اش فروخته شده و ...)

• فقدان بیمه درمانی و رفاهی

اکثر کودکان حتی آنهایی که ایرانی هستند و شناسنامه هم دارند به دلیل وضعیت نامساعد شغلی والدین از بیمه درمانی محروم هستند.

• انواع بیماری‌ها و اختلال در رشد

کودکان کار به تناسب نوع کارشان از انواع بیماری‌ها بی‌بهره نیستند! اغلب این کودکان رشد مناسب ندارند، سوء‌تغذیه، پوکی استخوان، دوشن، انواع بیماری‌های انگلی و حتی ایدز و هپاتیت ارمغان زندگی آنهاست. کودکان ناشی از صیغه و روابط کنترل نشده والدین بیشتر به این بیماری‌ها دچار هستند و چون اغلب فاقد بیمه درمانی هستند، اگر مداخله سازمان‌های غیردولتی نباشد قادر به تشخیص و درمان بیماریشان نیستند.

• فقدان آموزش رسمی و رایگان

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

چه کودکان افغان و چه کودکان ایرانی بدون شناسنامه از آموزش رایگان محروم هستند؛ هرچند تعداد کودکانی که شناسنامه دارند اما به خاطر کار و شرایط معیشتی شان و عدم فهم وضعیتشان از طرف اولیای مدرسه از درس محروم شده‌اند، کم نیست!

2.3.4. زنان

اغلب مسائلی که برای کودکان گفته شد درباره زنان هم صدق می‌کند؛ از جمله نداشتن برگه هویت، بیمه، فقر و بی‌سوادی، تبعیض، کودکی از دست رفته، ناتوانی در ابراز خود، اعتماد به نفس پایین و عدم تصمیم‌گیری که ناشی از محرومیت از جامعه‌پذیری است، می‌توان نام برد.

خشونت خانگی نیز اغلب زنان گروه هدف کانون را تهدید می‌کند؛ چندهمسری، اعتیاد همسر، والدین و برادر، ازدواج زودهنگام دختران، صیغه در ازای مبلغی اندک، بی‌توجهی، محرومیت از تحصیل و ... انواع خشونت‌هایی است که به زنان تحمیل می‌شود؛ یکی از دلایل اعمال خشونت نسبت به کودکان در خانواده، خشونتی است که به زنان تحمیل می‌شود. اغلب این خشونت‌ها گزارش نمی‌شود که می‌توان به دلایل زیر اشاره کرد:

- عدم آگاهی از حقوق و قوانین فردی
- عدم شناخت مراجعی که می‌توان به آنها پناه برد
- عدم اطمینان به ارگان پلیس، اورژانس اجتماعی و حتی سازمان‌های مردم‌نهاد به سبب ترس از افزایش مشکلات
- ترس از آبرو
- ترس از تکرار و افزایش خشونت
- ترس از نفوذ و قدرت افرادی که خشونت را اعمال می‌کنند
- عادت کردن به زندگی توأم با خشونت
- ترجمه خشونت به محبت خانواده بخصوص همسر و تحمل آن
- آموزه‌های فرهنگی مبنی بر اینکه زن باید صبور باشد و "مرد خدای زن روی زمین است!"

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

5. نیازهای گروه هدف

1.5. کودکان

- برگه هویت (کودکان افغان و کودکان حاصل از صیغه و یا کودکانی که شناسنامه‌هایشان فروخته شده‌است).
- تغذیه مناسب (اغلب تغذیه کودکان گروه هدف؛ نان، تخم‌مرغ، سویا، سوسیس و کالباس، بنشن، پنیر، خیار و گوجه است. بخصوص کودکان افغان که پس از حذف یارانه‌ها دچار فقر غذایی بیشتری شده‌اند).
- آموزش بهداشت فردی و گروهی
- مددکاری، مشاوره خانوادگی و حقوقی
- حمایت و مداخله در شرایط کاری درجهت تخفیف آسیب‌های ناشی از کار و کاهش ساعات کاری و انواع خشونت.
- امکانات آموزشی رایگان و مهارت‌آموزی (برای خانواده، کارفرما و خود کودک) از قبیل آموزش:
 - حقوق کودک
 - مصونیت در برابر خشونت
 - مصونیت در برابر تبعیض جنسیتی و قومیتی
 - مهارت‌هایی که برای بقا در فضاهای ناامن شهری کاربرد داشته‌باشد و قدرت تاب‌آوری کودکان در برابر آسیب‌ها و مشکلات زندگی را افزایش دهد.

2.5. زنان

- مددکاری، مشاوره خانوادگی و حقوقی
- فراهم کردن فرصت‌های شغلی درجهت استقلال اقتصادی
- انواع آموزش از قبیل:

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

- سوادآموزی
- مهارت‌های فردی و اجتماعی
- برگزاری انواع کارگاه‌های تخصصی و آموزشی

6. اقدامات انجام شده

1.6. آموزش

- سوادآموزی:

این جدول حاصل جمع ساعات آموزشی برای کودکان و زنان است.

ردیف	پایه تحصیلی	عنوان درس	تعداد ساعت آموزش 89-90
1	اول دبستان	ریاضی	540
		علوم	270
		بخوانیم	540
		بنویسیم	270
		دیکته و جمله‌سازی	120
		مهارت‌های زندگی	192
		نمایش خلاق و قصه‌خوانی	120
		بازی‌های فکری و خلاق	240
		نقاشی و کاردستی	360
		آموزش بهداشت فردی و گروهی	72

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

2300	ریاضی	دوم دبستان	2
144	علوم		
288	بخوانیم		
288	بنویسیم		
216	دیکته و جمله‌سازی		
100	مهارت‌های زندگی		
96	نمایش خلاق و قصه‌خوانی		
144	نقاشی و کاردستی		
72	آموزش بهداشت فردی و گروهی		
216	ریاضی		
144	علوم	سوم دبستان	3
192	بخوانیم		
192	بنویسیم		
144	دیکته		
144	انشاء		
96	تاریخ		
144	جغرافی		
96	مدنی		
48	ورزش		
48	قصه‌خوانی		

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

120	مهارت‌های زندگی		
72	آموزش بهداشت فردی و گروهی		
72	موسیقی		
96	تاتر		
246	ریاضی	چهارم دبستان	4
180	علوم		
324	بخوانیم		
324	بنویسیم		
129	دیکته		
90	انشاء		
252	تاریخ		
252	مدنی		
280	قصه‌خوانی		
120	مهارت‌های زندگی		
72	آموزش بهداشت فردی و گروهی		
20	موسیقی		
40	ورزش		
198	زبان		
192	ریاضی	پنجم دبستان	5
144	علوم		

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

432	بخوانیم		
432	بنویسیم		
96	دیکته		
48	انشا		
216	جغرافی		
216	تاریخ		
216	مدنی		
120	مهارت‌های زندگی		
72	آموزش بهداشت فردی و گروهی		
96	زبان		
54	ورزش		

• کودکان گروه هدف شامل 150 نفر دختر و 100 نفر پسر بودند. در انتهای دوره تحصیلی تعداد دختران به 123 نفر تقلیل یافت و تعداد پسران به 107 نفر افزایش یافت. زنان در ابتدا 100 نفر و در انتهای دوره تحصیلی تنها 67 نفر در امتحانات پایانی شرکت کردند. مردان در ابتدای 35 نفر بودند که در انتهای سال به 27 نفر تقلیل یافتند. تعداد مربیان 50 نفر داوطلب و 15 نفر مربی محلی است که مربیان محلی در ازای کار حقوق دریافت می‌کنند.

• آموزش حقوق کودک و حقوق فردی: آموزش حقوق کودک با روش‌های غیرمستقیم (گنجاندن این مفاهیم در محتوای آموزشی، بازی، قصه‌خوانی، تاتر) برای کودکان زیر 10 سال و آموزش مستقیم برای کودکان بالای 10 سال با برگزاری کارگاه‌های ویژه برای گروه هدف برنامه‌ریزی شده‌است. همچنین کارگاه‌هایی به‌صورت جداگانه برای آموزش حقوق کودک و حقوق فردی به زنان برگزار می‌شود، که پیامد آن افزایش محسوس آگاهی کودکان و زنان نسبت به پدیده کار کودک، خشونت و حقوق فردی بود.

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

- آموزش مهارت‌های زندگی: آموزش مهارت‌های زندگی به عنوان واحد درسی در برنامه درسی کانون گنجانده شده و همینطور به روش‌های غیرمستقیم (بازی، قصه‌خوانی، تاتر) سعی در پرورش آن داریم.
- برنامه‌ریزی آموزشی: در طول این چندسال تجربه نشان داد که شیوه‌های آموزشی رایج و مورد استفاده به طور کامل پاسخ‌گوی نیازهای گروه هدف و در راستای اهداف عالیه کانون نبوده و بنابراین لزوم بازنگری این شیوه‌ها و رسیدن به رویکردی انسان-گراتر در دستور کار کانون قرار گرفت. پس از کسب دانش اولیه درباره‌ی روش‌های آموزشی نیازسنجی اولیه از گروه هدف و توجه به تقاضاهای این گروه در دستور کار قرار گرفت. پس از این نیازسنجی و توافق بر سر اینکه نمی‌توان به صورت کامل نظام آموزش رسمی را حذف و شیوه‌های دیگری را جایگزین آن کرد و این جزء مهمی از زندگی واقعی گروه هدف است. بنابراین تحلیل محتوای کتاب‌های درسی با نیم‌نگاهی به روش‌های بدیل هم‌چون فارسی‌آموز ادبی و لولویی (ریاضی خلاق) در اولویت قرار گرفت. دستاورد این پژوهش فشرده‌ی یک‌ساله تنظیم یک برنامه آموزشی مبتنی بر اصول زیر است:
 - یادگیری با هدف یادگیری و پرهیز از شیوه متداول تنبیه و تشویق برای یادگیری موثر
 - جایگزینی مهارت پرشگری به جای مهارت حل مساله (تاکید بر اصالت پرسش به جای پاسخ)
 - پرورش تفکر انتقادی در خوانش هر متنی که ایدئولوگ محور باشد به جای حذف این متون (منظور محتوای کتب درسی نظام آموزش رسمی کشور است).
 - جلب مشارکت گروه هدف در تنظیم و تهیه محتوای آموزشی و مدیریت سوادآموزی
- پژوهش اجتماعی: با مطالعه، مشاهده، بحث و تحلیل مشکلات کودکان کار و اشکال متنوع کار کودک، نیازسنجی و طرح مساله برای یافتن راه‌حل برای شماری از مسایل پیش‌رو مانند افزایش آگاهی مدنی، نقد سیاست‌های کلان
- بهداشت و سلامت:
 - شنوایی سنجی و بینایی سنجی
 - تعیین قد و وزن
 - واکسیناسیون دوره‌ای کودکان

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

- آزمایش HIV و هپاتیت
 - آموزش بهداشت فردی و گروهی
 - درمان موارد درگیر شپش، ساس، کچلی و ...
 - جذب پزشکان داوطلب برای معاینات دوره‌ای، پیگیری موارد خاص و در صورت لزوم ارجاع به مراکز تخصصی
 - تامین دارو و هزینه‌های آزمایش‌های پزشکی
- تغذیه: انجام تست تغذیه در بازه‌های زمانی تعیین شده برای کودکان و اندازه‌گیری بهبود سلامت آن‌ها در هر دوره. تغذیه در کانون شامل یک وعده غذای گرم، توزیع شیر، مکمل‌های آهن و ویتامین و میوه سه روز در هفته است.
 - مددکاری: اقدامات مددکاری در جهت آشنایی، پیگیری و مداخله در امور زندگی و مشکلات شخصی کودکان است. این اقدامات شامل ارتباط با گروه هدف و شناسایی نیازهای آن‌ها از قبیل: موارد پزشکی، مشاوره‌های فردی و گروهی، شناسایی والدین درگیر اعتیاد توسط کودکان و ارجاع آن‌ها به مراکز معتبر برای ترک اعتیاد و شناسایی و پیگیری موارد خشونت و کودک‌آزاری در خانواده و شناسایی مادران و کودکان خشونت دیده است. همچنین تهیه بانک اطلاعاتی و تشکیل پرونده مددکاری برای هر مادر و فرزندانش و اقدام جهت دریافت شناسنامه و بیمه درمانی برای کودکان از فعالیتهای این بخش است.

ردیف	نوع اقدامات	تعداد افراد تحت حمایت
1	بازدید از منزل و پیگیری مشکلات کودک	100 نفر
2	ترک اعتیاد والدین	15 نفر
3	کار درمانی برای اختلالات یادگیری	15 نفر
4	تنظیم خانواده	40 نفر
5	مشاوره فردی و گروهی	50 نفر
6	ارجاع به مراکز تخصصی پزشکی	50 نفر
7	اقدام برای انجام آزمایش HIV و هپاتیت	550 نفر

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

4 نفر	شناسایی بیماری‌های خاصی از قبیل: دوشن، پی‌کی، اُتیسم	8
25 نفر	شناسی کچلی و شپش	9

- آموزش مربیان و داوطلبان: به منظور کاهش آسیب‌های روانی کودکان ناشی از ناکافی بودن آگاهی داوطلبان و مربیان نسبت به پیمان‌نامه حقوق کودک و شرایط محیطی و اصول کانون این بخش اقدام به برگزاری جلسات ادواری و کارگاه‌های حقوق کودک برای تمامی داوطلبان نموده است.

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

7. موانع و مشکلات

1.7. مسائل درونی

1.1.7 کمبود فضای آموزشی

استقبال کودکان و زنان از فعالیتهای کانون کوشا و همچنین رانده شدن آنها از نظام آموزش رسمی، به دلایل متعدد، منجر به افزایش متقاضیان شرکت در طرح سوادآموزی شده است. بنابراین فضای آموزش موجود پاسخگوی نیازهای گروه هدف و ارائه خدمات مطلوب نمی‌باشد.

2.1.7 کمبود نیروهای متخصص در حوزه کودکان

باوجود تجربه‌های ارزشمند نیروهای داوطلب که آگاهانه علاقه‌مند به حضور در عرصه‌های اجتماعی هستند، ناکافی بودن دانش نظری و به روز نبودن دانش نسبت به کودکان بخصوص کودکان کار، مشکلاتی را برای این مجموعه ایجاد کرده است. ضمن اینکه کانون به خاطر اعتقاد به حضور افراد محلی در اداره کانون، متحمل هزینه‌هایی برای آموزش این افراد می‌شود؛ این افراد تحت تسلب بافت مذهبی – سنتی محله و فرهنگ مردسالارانه نیاز به زمان بیشتری برای تغییر نگرش نسبت به رویکردهای رایج و غالب آموزشی دارند.

2.7. مسائل بیرونی

1.2.7 بافت مذهبی – سنتی محله

حضور اماکن مذهبی به خصوص امامزاده یحیی در این محله و تسلط "امر قدسی" حتی در خصوصی‌ترین بخش‌های زندگی افراد، شکلی از مقاومت را در برابر پذیرش هرگونه تغییرات ایجاد می‌کند. وجود یک NGO در این محله با افرادی داوطلب که لاقلاً از نظر ظاهری تفاوت‌های بارزی با اهالی محله دارند، تناقضی را ایجاد می‌کند که نهادهایی چون بسیج آن را به نوعی بدعت در زندگی مذهبی خوانش می‌کند. عرف محله مبتنی است بر اسلام شیعی و مردسالاری، شکل رسمی مدیریت محله و خانواده است و بنابراین تفکیک حداکثری زنان و مردان و کنترل زنان از اهم مسئولیت مردان در محله است که این مسئله در نهادی چون بسیج به صورت اغراق‌آمیز نمود می‌یابد.

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

بنابراین حضور سازمانی که اولاً با پررنگ کردن نقش زنان و کودکان که تا قبل از حضور این سازمان به عنوان حقیرترین عضو جامعه محلی به حساب می‌آمدند خدشه‌ی جدی در بدنه قدرت محله ایجاد می‌کند که نظارت مذهبی را نیز دچار مشکل می‌کند. از آنجا که هرچقدر قدرت باشد مقاومت نیز چه به صورت آشکار و چه پنهان وجود دارد، حضور زنان و کودکان در فعالیتهای کانون نشان داد که قدرت مردسالاری و روحیه متصلب محله آنچنان هم در میان زنان و کودکان مشروعیت ندارد و این قدرتهای محلی را نگران‌تر می‌کرد.

مقاومت آشکار محله (مردان محله) تنها یکی از مسائلی است که کانون با آن درگیر است. از پیامدهای دیگر بافت مذهبی و سنتی محله می‌توان به رواج ازدواج موقت زنان در ازای سرپناهی موقت و یا درآمدی اندک اشاره کرد و این آغاز ماجراست. این سنت عرفی که نیازی به ثبت قانونی هم ندارد مولد کودکانی است که هویت قانونی ندارند و به تبع آن از آموزش رسمی، بیمه درمانی و حقوق اولیه کودکان دیگر محرومند این کودکان زودتر وارد بازار کار می‌شوند و حتی خود دوباره به چرخه صیغه بر می‌گردند.

باوجود خدمات فرهنگی، بهداشتی و حمایت‌های دیگری که کانون در محله ارائه می‌دهد، همچنان تهدیدها، کارشکنی‌ها و مسائل دیگر ارگان‌هایی چون بسیج و شورایاری بر قوت خود باقی است.

2.2.7. تغییر کاربری محله

تغییر کاربری خانه‌ها به کارگاه‌ها و انبارهای مختلف و حضور افراد بانفوذ بازاری در نزدیکی این محله مسائل زیادی را ایجاد می‌کند. از جمله: تعارض طبقاتی، افزایش کار کودکان در کارگاه‌ها و انبارها با حداقل نظارت، استقبال از سنت صیغه در ازای مبلغی اندک و ناامنی فضای محله به سبب حضور بازاریان و مشتریان آن‌ها و افزایش بزه و خشونت در نتیجه فضای ناامن محله، تعرض به کودکان و زنان و عدم انعکاس آن به سبب نفوذ و قدرت فرد و ترس از گزارش تعرض و خشونت.

3.2.7. درگیری با سازمان‌های دولتی و نیمه‌دولتی

همانطور که گفته شد، تهدیدها و سوءاستفاده‌های سازمان‌هایی چون شورایاری و بسیج و نیروی انتظامی از قدرت خود مشکلات فراوانی را پیش روی کانون گذاشته است. فشار برای جداسازی جنسیتی در کانون، تحریک برخی افراد محلی برای برهم زدن برنامه‌های کانون و جلوگیری از حضور کودکان و زنان و تهدید برای گرفتن ساختمان دبیرالملک از جمله مشکلاتی است که کانون با آن درگیر است.

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

4.2.7. مسائل مربوط به تبعیض قومی و جنسی

اختلاط اقوام و حضور مهاجران در این محله باعث ایجاد کلونی‌ها و خرده‌فرهنگ‌های مقاومت شده‌است که بروز انواع خشونت و بزه از پیامدهای آن است. باوجود اینکه افغان‌ها نزدیک به 30 سال است که در ایران به سر می‌برند و حتی اکثر کودکان این خانواده‌ها در ایران به دنیا آمده‌اند همچنان آن‌ها به عنوان بیگانگان و یا غاصبان فرصت‌های شغلی تلقی می‌شوند و سیاست‌های کلان برای محروم کردن این افراد از خدمات اجتماعی به این مسئله دامن می‌زند.

همانطور که گفته شد بافت مذهبی - سنتی محله و فرهنگ مردسالارانه که از طرف ایدئولوژی غالب در جامعه حمایت می‌شود و آموزه‌های عرفی و رسمی که نمود آن در رسانه‌ها و محتوای آموزش رسمی قابل مشاهده است زنان را بیشتر در معرض سوءاستفاده و خشونت قرار می‌دهد؛ پذیرش فرودستی اجتماعی، ازدواج زودرس، محدودیت در دسترسی به آموزش، و ... از مسائل مختلف دختران و زنان در این محله‌هاست.

8. راهکارها

1.8. انعطاف‌پذیری زمانی و مکانی

تعداد زیاد متقاضیان سوادآموزی نیاز به فضای آموزشی وسیع‌تری دارد که عمارت دبیرالملک این ویژگی را نداشت. بنابراین کانون اقدام به خرید ملکی که فضای بیشتری داشته‌باشد، کرده‌است و تا تحویل مکان جدید به‌ناچار برای مقاطع تحصیلی متفاوت، ساعات متفاوتی در نظر گرفته شده‌است. ناگفته نماند که گروه هدف کانون طیف متفاوتی از افراد با زمان‌های آزاد متفاوت برای سوادآموزی را شامل می‌شود که برای این امر تا آنجا که امکان‌پذیر باشد، کانون با نیاز گروه هدف همسو خواهد شد.

2.8. برنامه‌ریزی آموزشی

باوجود تلاش‌های کانون در راستای جبران خلاءهای موجود در آموزش رسمی کشور و جایگزینی روش‌های سنتی که مبتنی بر رویکردی رفتارگرا است با روش‌های خلاقانه که رویکردی انسان‌گراتر دارند، لزوم تدوین برنامه آموزشی موثرتری که پاسخ‌گوی نیازها و مشکلات

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

ویژه‌ی گروه هدف باشد، به شدت احساس می‌شد. از این رو کارگروهی برای افزایش دانش نظری و پیوند آن با دانش تجربی و بومی در زمینه روش‌های نوین آموزشی تشکیل شد. این کارگروه از متخصصین امور کودکان و کتب تخصصی این حوزه بهره گرفت تا توانست به رویکردی نسبتاً جامع و موثر دست یابد. پس از گذراندن دوره‌های تخصصی باتوجه به نیازهای گروه هدف و نظرسنجی از آن‌ها تصمیم براین شد که در برنامه‌ی آموزشی امسال از همان کتب نظام آموزش رسمی با رویکردی نوین استفاده شود. این رویکرد مبتنی بر اهداف زیر است:

- یادگیری با هدف یادگیری و پرهیز از شیوه متداول تنبیه و تشویق برای یادگیری موثر
 - جایگزینی مهارت پرسشگری به جای مهارت حل مساله (تاکید بر اصالت پرسش به جای پاسخ)
 - پرورش تفکر انتقادی در خوانش هر متنی که ایدئولوگ محور باشد به جای حذف این متون (منظور محتوای کتب درسی نظام آموزش رسمی کشور است).
 - جلب مشارکت گروه هدف در تنظیم و تهیه محتوای آموزشی و مدیریت سوادآموزی
- برای رسیدن به این اهداف، آموزش و برگزاری کارگاه برای مربیان و داوطلبان در برنامه کارگروه آموزشی قرار گرفت.

3.8. آموزش مردان محلی

باتوجه به محدودیت‌هایی که مردان برای زنان و کودکان در محله ایجاد می‌کردند کانون تصمیم گرفت در زمینه آموزش این گروه نیز فعالیت نماید.

اغلب این افراد افغان، و در کارهایی چون کارگری، بنایی، شاگرد مغازه، تراشکاری و نگهداری مشغول به کار بودند. آموزش‌های ارائه شده برای این گروه به شرح زیر است:

- روخوانی متن‌های مختلف
- بحث و گفتگو راجع به مفاهیم از جمله مسائل اولیه مربوط به حقوق انسانی
- تمرین خوب شنیدن و درست ادا کردن کلمات
- تمرین اصول اولیه ریاضی پایه

کانون فرهنگی - حمایتی کودکان کار (کوشا)

4.8. تلاش در جهت مقابله با انواع تبعیض‌ها

از مهمترین اهداف کانون، توجه به آموزش مبتنی بر همزیستی مسالمت‌آمیز، احترام به حقوق افراد با هر قومیت و ملیت و برابری زنان با مردان است. این آموزش‌ها به صورت ضمنی در طی ساعات آموزشی طرح سوادآموزی به گروه هدف ارائه می‌شود. در حال حاضر در کانون کوشا همه افراد با هر قومیت، ملیت و جنسیت بدون جداسازی و تمایز در کنار هم آموزش می‌بینند.

9. برنامه‌های آینده:

1.9. بازنگری و تقویت شیوه‌های آموزشی

گروه آموزش در طی سال جاری نیز باتوجه به نیازهای گروه هدف و نیاز به تقویت رویکردهای آموزشی خود و با در نظر گرفتن کمبودهای طرح آموزشی تدوین شده به اصلاح و بازنگری مداوم در این شیوه‌ها ادامه خواهد داد.

2.9. برگزاری کارگاه‌های آموزشی

این کارگاه‌ها شامل کارگاه مصونیت در برابر خشونت، تحلیل جنسیتی و ... برای داوطلبان و گروه هدف می‌باشد.

3.9. افزایش مسئولیت‌پذیری اجتماعی کارفرمایان

باتوجه به هدف عالی کانون که همانا حذف کار کودک و یا کاهش آسیب‌های ناشی از آن است لذا در سال جاری تلاش خواهد شد با تدوین برنامه‌ای برای ارتباط با کارفرمایان، آموزش حقوق کودک و ارائه مشوق‌های اقتصادی، ساعات کاری کودک و امنیت و سلامت شغلی و روانی کودک در محیط کار بهبود یابد.

4.9. گسترش کارآفرینی

به منظور افزایش درآمد خانواده از طریق زنان و کاهش نقش کودکان در چرخه اقتصاد خانواده و در نتیجه کاهش آسیب‌های ناشی از کار برای آنها، کانون در نظر دارد برنامه‌های کارآفرینی را به صورت موثرتر و تخصصی‌تر گسترش دهد.

کانون فرهنگی – حمایتی کودکان کار (کوشا)

5.9. افزایش فعالیت‌های برون محله‌ای

به منظور اشاعه مسئولیت‌پذیری اجتماعی و شناخت بهتر وضعیت کودکان کار و جذب این کودکان به سازمان‌های مردم‌نهاد حامی حقوق کودک، برنامه‌ی هفتگی در میدان و خیابان‌های اصلی تهران از سوی گروه بازی به صورت جدی و با رویکردی نوین برگزار می‌شود.

6.9. گسترش سفرهای میدانی

برای شناسایی انواع کار کودک و اشاعه فعالیت‌های کانون و شناخت بهتر از شرایط بومی هر منطقه که منجر به ورود کودکان به کارهای ویژه آن مناطق می‌شود، کانون کوشا در نظر دارد برنامه‌ای هدفمند برای سفرهای متناوب با هدف مشاهدات میدانی در مناطق مختلف تدوین کند. کانون کوشا امیدوار است در انتهای این برنامه بتواند یک مدل بومی برای آسیب‌شناسی انواع کار کودک در هریک از این مناطق ارائه دهد، به نحوی که برای ایجاد یک راه‌حل عملی به منظور حذف یا تخفیف کار کودک در این مناطق مفید واقع شود.